Europeiska unionens officiella tidning

SV
C-serien

C/2025/109

10.1.2025

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

Samstämmighet mellan den cirkulära ekonomin och bioekonomin på EU-nivå och nationell nivå

(yttrande på eget initiativ)

(C/2025/109)

Föredragande: **Cillian LOHAN**

Rådgivare: Agnieszka SZNYK (för föredraganden)

Beslut av plenarförsamlingen	18.1.2024
Rättslig grund	Artikel 52.2 i arbetsordningen
Ansvarig sektion	Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö
Antagande av sektionen	2.10.2024
Antagande vid plenarsessionen	23.10.2024
Plenarsession nr	591
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	192/2/3

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Samstämmighet behövs mellan den europeiska gröna given, åtagandena för hållbar utveckling, den cirkulära ekonomin och de bredare målen för klimat och biologisk mångfald. En robust bioekonomi kommer att komplettera de framsteg som gjorts när det gäller cirkulär ekonomi och kommer att möjliggöra en konkurrenskraftig tillväxt inom planetens gränser som är förenlig med hållbarhet.

1.2 Möjligheten för EU att bli en global ledare bör utnyttjas genom en mycket ambitiös och sammanhängande bioekonomistrategi. Det måste skapas så många välbetalda och hållbara arbetstillfällen som möjligt, även på landsbygden och i avlägsna regioner. Befintlig teknik kan användas för att få ut brådskande produkter och tjänster på marknaden, och på så sätt bidra till innovation, med stöd av ett starkt och sammankopplat lagstiftningspaket om cirkularitet.

1.3 EU behöver tydligt definiera betydelsen av bioekonomi för att klart och tydligt framhäva dess koppling till den cirkulära ekonomin samt dess potential som ett verktyg för att driva igenom hållbar utveckling.

2. Allmänna kommentarer

2.1 Som Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) tidigare fastställt bör bioekonomin utvecklas med strategiskt oberoende i åtanke och med vederbörlig hänsyn till konkurrenskraften ([1]). I synnerhet bör konkurrenskraften säkerställa att företag, forskning och innovation stöds för att bibehålla höga EU-normer. Lägre normer och ambitioner utanför EU bör inte användas som ursäkt för en kapplöpning mot botten.

([1]) Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén – Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén Att säkra vår framtid – Europas klimatmål för 2040 och vägen mot klimatneutralitet senast 2050 genom att bygga ett hållbart, rättvist och välmående samhälle (COM[2024] 63 final) (EUT C, C/2024/4667, 9.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4667/oj), Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: 55 %-paketet (”Fit for 55”): nå EU:s klimatmål 2030 för klimatneutralitet [COM(2021) 550 final] (EUT C 275, 18.7.2022, s. 101).

2.2 Framgången för initiativ inom den cirkulära ekonomin när det gäller att omvandla affärsmodeller och skapa fördelar för konsumenterna bör fungera som en förebild för hur framsteg kan göras när det gäller att integrera bioekonomin. De lärdomar som dragits bör omsättas i praktiken bland annat genom att större vikt läggs vid de sociala aspekterna av en ny ekonomisk modell.

2.3 Det kommer att vara viktigt att ge ekonomiskt stöd till innovativa föregångare inom näringslivet för att se till att pionjärer inte bestraffas, särskilt när det handlar om att säkerställa EU:s konkurrenskraft.

2.4 Europeiska plattformen för berörda aktörer inom den cirkulära ekonomin bör, med sitt starka nätverk och särskilt sin samordningsgrupp, användas för ömsesidigt lärande och kunskapsutbyte. Kunskapsnavet för denna plattform kan användas för att sammanställa och tillgängliggöra information och expertis om bioekonomin ([2]).

2.5 Med utgångspunkt i det framgångsrika arbete som utförts av EU:s ungdomsambassadörer för bioekonomin förordar vi att det inrättas en permanent plattform eller ett permanent nätverk för deltagande i syfte att företräda ungas röst i bioekonomin och för att inkludera ungdomar som aktörer i beslutsprocessen.

2.6 Bioekonomin bör vara förenlig med principerna om cirkularitet, särskilt med kaskadprincipen. Cirkulär design som tillämpas på bioekonomiska produkter och innovation bör uppmuntras, avfall bör elimineras eller minimeras och återvinnas, energitillförseln bör vara cirkulär och målet bör vara att arbeta med naturliga kretslopp.

2.7 Bioekonomin är ett strategiskt val som kräver investeringar, utbildning och anpassning. En stark mekanism för ömsesidigt lärande bör göra det möjligt för dem som deltar i bioekonomin att lära av varandra och utveckla en iterativ inlärningsmodell, med finansiering som är lättillgänglig. Detta bör även ingå i läroplanerna för ungdomar i skolor och i yrkesutbildning.

2.8 Med utgångspunkt i tidigare forskning och investeringar bör särskilda medel finnas tillgängliga för forskning och innovation i syfte att maximera bioekonomins möjligheter. Detta kommer att bidra till att identifiera industriell symbios och lyfta fram möjligheter till sociala fördelar samtidigt som man verkar inom planetens gränser.

2.9 I vissa markanvändningsverksamheter som inbegriper biologiska material används förorenade ämnen och metoder som försämrar marken samt aktiviteter som leder till mer avfall. Dessa markanvändningsverksamheter ingår inte automatiskt i bioekonomin inom ramen för EU:s bioekonomistrategi.

2.10 Bioeast-initiativet kan användas som modell för samarbete inom sektorn. Central- och Östeuropa, inbegripet många kandidatländer, spelar en viktig roll när det gäller tillvaratagande av biomassa.

3. **Politisk samstämmighet och målen för hållbar utveckling**

3.1 Det är viktigt att politiska initiativ som EU:s bioekonomistrategi är förenliga med annan politik som är kopplad till den europeiska gröna given, Parisavtalet, den cirkulära ekonomin och Agenda 2030 för hållbar utveckling. Andra relevanta initiativ är ramen för certifiering av koldioxidupptag, EU-förordningen om restaurering av natur och den preliminära överenskommelsen om förpackningar, biobaserade plastförpackningar samt livsmedelsrelaterade ärenden. En handlingsplan för bioekonomin skulle kunna utarbetas jämte den planerade rättsakten om den cirkulära ekonomin och bioteknikakten. Detta kan säkerställa att en bioekonomi i EU aktivt bidrar till att uppnå klimatmålen och målen för biologisk mångfald.

([2]) https://circulareconomy.europa.eu/platform/en.

3.2 Det är viktigt att arbeta med en överenskommen definition som tydliggör att bioekonomin är ett verktyg för att uppnå hållbar utveckling. I detta avseende måste en definition koppla bioekonomin till miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter som gemensamma och likvärdiga prioriteringar, samtidigt som den förblir förenlig med de definitioner som används av G20 ([3]) och FN. Detta kan säkerställa konsekventa strategier i alla medlemsstater och regioner.

3.3 Bioekonomin bör betraktas som kopplad till den cirkulära ekonomin. Genom den cirkulära ekonomin tillhandahålls en systemstrategi för hållbar hantering av materialflöden som främjar återanvändning och återcirkulation av råvaror och som drivs framåt av ekodesign. Bioekonomin är inriktad på samma principer, men tillämpas på biologiska flöden.

3.4 Bioekonomin måste vara förenlig med den blå given. Det krävs en kartläggning av resursanvändningen där vattenvolymen per produkt beräknas. För att säkerställa politisk samstämmighet behövs det tydliga kopplingar till ekodesign och till kemikaliestrategin, med beaktande av ekosystemens och människors hälsa.

3.5 Konkurrenskraften bör beaktas mot bakgrund av EESK:s tidigare överenskomna ståndpunkter. Där betonas det att konkurrenskraften inte bör vara en ursäkt för att arbeta med den minsta gemensamma nämnaren när det gäller gröna och sociala normer och alltid bör granskas mot bakgrund av samstämmigheten med våra åtaganden om målen för hållbar utveckling. Detta lyfts särskilt fram i den nyligen framlagda Draghi-rapporten ([4]).

4. **Teknik och markanvändning**

4.1 Bioekonomins högteknologiska aspekt är viktig. Detta inbegriper tekniska framsteg och innovation som utvecklar biologiskt baserade komponenter för produkter för att ersätta de komponenter som för närvarande är fossilbränslebaserade eller på andra sätt ohållbara.

4.2 Digitala och tekniska verktyg främjar effektiviteten i bioekonomin, men bör inte bli ett mål i sig. Målet är att övergå till en biobaserad ekonomi och en effektiv användning av naturliga biologiska processer för att förbättra hållbarheten i vår ekonomiska modell genom cirkulära principer och förhållningssätt.

4.3 Målet med bioekonomin är en rättvis omställning som respekterar traditionella metoder och naturbaserade lösningar. Detta är särskilt viktigt inom den jordbruksbaserade livsmedelssektorn där det finns många exempel på små till medelstora familjejordbruk som använder traditionella regenerativa metoder för att producera högkvalitativa livsmedel av högt värde utan användning av högteknologi eller digitalisering. Denna aspekt får inte gå förlorad i en strävan efter ökad användning av högteknologi. Naturbaserade lösningar för livsmedel och miljö bör stödjas.

4.4 Stadsjordbruk i kombination med tekniskt understödd datadelning kan förkorta leveranskedjorna och en koppling till cirkulära livsmedelsnav kan avhjälpa matsvinn och koppla samman cirkularitet och bioekonomi. Dessa möjligheter bör utformas i samarbete med städernas invånare.

4.5 Användningen av naturliga system för att skapa kolsänkor kan förbättras och uppmuntras. En skog med biologisk mångfald som förvaltas under hyggesfritt skogsbruk, vilket är vanligt i många EU-medlemsstater, har många fördelar för de olika hållbarhetsaspekterna. Många jordbruk förvaltas redan på ett sätt som använder naturen för att binda koldioxid, till exempel genom att använda regenerativa metoder som ökar koldioxidlagringen i marken och genom att skapa och bevara häcklivsmiljöer som fältgränser. Dessa metoder är ett sätt att uppnå klimat- och hållbarhetsmålen och måste erkännas och belönas inom ramen för en bioekonomistrategi. Även om tekniken för mekaniskt koldioxidupptag är tekniskt genomförbar kan man fortfarande ifrågasätta dess kommersiella bärkraft.

([3]) G20:s högnivåprinciper om bioekonomin: https://www.g20.org/en/news/g20-reaches-consensus-and-establishes-high-level-principles-on-bioeconomy.

([4]) https://commission.europa.eu/document/download/97e481fd-2dc3-412d-be4c-f152a8232961_en?filename=The%20future%20of%20European%20competitiveness%20_%20A%20competitiveness%20strategy%20for%20Europe.pdf.

5. **Den sociala aspekten**

5.1 Bioekonomin har därtill en social dimension, som omfattar de personer som är involverade i de berörda företagen samt fördelarna för lokalsamhällena.

5.2 När det gäller en landsbygdsstrategi och att utveckla och stödja landsbygds- och kustområden samt avlägsna områden finns det möjligheter att inom bioekonomin skapa välbetalda, hållbara arbetstillfällen, möjligheter, utbildning och sociala fördelar med en omsorgsfull utveckling av en bioekonomi som är förenlig med cirkularitet och hållbarhet.

5.3 I rapporten om den strategiska dialogen om jordbruket ([5]) framförs en möjlighet att genom bioekonomin integrera cirkulära principer i skapandet av ett motståndskraftigt livsmedelssystem i EU. Stöd och finansiering utöver den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) bör undersökas för att maximera möjligheterna och säkerställa omfattande stöd till jordbrukare som vill ställa om.

5.4 Bioekonomistrategin är en möjlighet att lägga grunden för en vision för EU:s landsbygd, genom att beakta välbefinnandet för dem som bor på landsbygden och genom att prioritera de kompletterande principerna om cirkularitet som främjar kortare leveranskedjor, reparation och återanvändning. Den bör innehålla en beskrivning av stödåtgärder för att ge ungdomar möjlighet att bli inflytelserika förändringsaktörer när det gäller att forma bioekonomins framtid.

5.5 Vidare samhällsfördelar omfattar ökad hälsa och ökat välbefinnande i lokalsamhällena, vilket leder till lägre kostnader för hälso- och sjukvård, samt förnyelse av landsbygden. Forskning behövs för att säkerställa att bioekonomiska metoder genomförs på ett rättvist och jämlikt sätt, där möjligheter lyfts fram samtidigt som utmaningar realistiskt presenteras.

Bryssel den 23 oktober 2024.

Oliver RÖPKE
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs ordförande

([5]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/agriculture-and-green-deal/strategic-dialogue-future-eu-agriculture_sv.